

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❖ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❖

ÅRGÅNG 8
OKTOBER
1921

Pension LUDWIG, Berlin W.

Markgrafenstrasse 33

TELEFON: ZENTRUM 14 75,

60 Mark per dag.

För familjer, studerande
och genomresande.

Angenämt sällskapsliv.

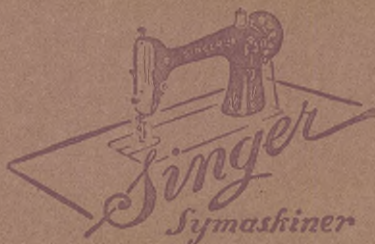
Gott bord.

Tillfälle att lära sig tyska.

Collan-Oljan

Världens förnämsta läder-
preservativ, gör skodonen
absolut vattentåta och minst
dubbelt varaktiga.

A.-B. Collan-Olje-Fabriken
T. OLSEN - STOCKHOLM

ADVOKATFIRMAN

ANDÉN & STAËL VON HOLSTEIN

Innehavare: Jur. Kand. EVA ANDÉN

Ledamot av Sv. Adv. Samf.

Rikstel.
7576

Jur. Kand. MATHILDA STAËL VON HOLSTEIN
LILLA VATTUGATAN 14, 1 tr., vid Brunkebergstorg

Allm. Tel.
18336

*Testamenten, boutredningar, äktenskapsförord, familjerättssaker, hyres-
ärenden, fastighetsförvaltning, juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar besvaras.*

A.-B. John V. Löfgren & C:o

Kungl. Hovleverantör

Riks 429 Fredsgatan 3 Stockholm A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största och
bäst renommerade *specialaffär* i

**Siden- och Ylle-
klänningstyger**

Prover till landsorten sändas *gratis*
och *franco*

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

Valen och De första.

Vi ha begått vårt första politiska val, och fem kvinnor komma att ta säte i den blivande riksdagen.

Det har ingenstädes konstaterats att kvinnorna ställt sig likgiltiga till sina nya rättigheter. De ha i en även i jämförelse med männen god procent deltagit i valen. Det hela försiggick för övrigt nog så stillsamt, det var inte mycket känning av att något nytt och märkvärdigt var på färde. Den 16 september i Stockholm, liksom valdagarna i landsorten, var mest en dag som alla andra, det ligger nu en gång inte för svenska lynnet att göra affär av en avklarad sak. Den sköter sig i allmänhet helt lugnt utan vidare.

Vad som gömmer sig innanför och under ytan vid ett tillfälle som detta är icke gött att säga. Givetvis betyder denna första politiska valdag för massor av kvinnor något som sätter märke i deras liv. Realiteten i den med männen jämbördiga ställningen inom samhället har i yttre måtto genom den kommit till synes, och inom kvinnorna själva måste detta rätten att vara med, kalla fram en berättigad självständighetskänsla som i och för sig är styrka och utveckling.

Kerstin Hesselgren, Elisa-

beth Tamm, Agda Östlund, Bertha Wellin, Nelly Thüring äro namnen på de nu valda fem kvinnliga representanterna till 1922 års riksdag. Av dessa tar Kerstin Hesselgren ensam plats i första kammaren, de övriga fyra höra andra kammaren till.

Kerstin Hesselgren, Stockholm, av det liberala partiet, är genom sin ställning som vår första och enda kvinnliga yrkesinspektör och på grund av sin omfattande sociala verksamhet i övrigt tillräckligt känd för att inte behöva närmare presenteras för denna tidskrifts läsare.

Elisabeth Tamm åter, också hon tillhörande det liberala partiet, är ett namn troligen mindre känt utanför den närmaste kretsen för hennes direkta verksamhet. Den duglighet hon där ådagalagt, som förvaltare och brukare av ett stort gods, har emellertid redan i hennes hemtrakt, Julita, öppnat vägen till en hel del förtroendeposter för henne. Under fyra år har hon suttit som kommunalnämndsordförande i Julita, tills hon vid senaste årskiftet avsåg sig uppdraget; dock sitter hon kvar i nämnden som vice ordförande. Hon är vidare ordförande i styrelsen för Julita extra provinsialläkaredistrikt, leda-

mot av landstinget, av Julita fattigvårdsstyrelse, av Flens lasarettsdirektion m. m.

Agda Östlund, socialdemokrat, hör till de mest kända namnen inom den socialdemokratiska kvinnovärlden. Hon har visat sig starkt socialt intresserad och verksam, är bl. a. ledamot av fattigvårdsstyrelsen i Stockholm och tillhör även styrelsen för Sabbatsbergs- och Rosenlunds ålderdomshem.

Bertha Wellin, högerens kvinnliga representant i andra kammaren, har sedan hon lämnat en femtonårig befattning som

sjuksköterska ägnat sig åt filantropiska värv, främst barna- och fattigvård. Sedan 1912 är hon medlem av Stockholms stadsfullmäktige.

Nelly Thüring, socialdemokrat, är göteborgare och en av partiets verksamma krafter. Under åren 1917—1920 har hon varit ledamot av Göteborgs stadsfullmäktige. Hon är till yrket fotograf.

Detta är listan på de första. Den utgör en stark förkortning av de vid valen uppsatta kvinnliga kandidaterna, men detta var också att vänta.

Lilly Engström.

Några minnesord.

Att ha ägt i sin krets någon som kommit i personlig beröring med Fredrika Bremer är i och för sig en vinst med något av historisk nimbus över sig. När denna gått ur tiden är det som om länken mellan det gångna och det närvarande brustit.

Lilly Engström var en sådan sammanbindande länk mellan tvenne tidsskeden. Hennes den 24:de sislidne september inträffade död lämnar därför efter sig en tomhet, innebärande något mer än den rent personliga förlusten. Ty kan man ej säga att med henne en hel tidsperiod gått i graven, den sociala genombrottsperiod som sett födas den nutida med full medborgerlig rätt och makt utrustade svenska kvinnan? Lilly Eng-

ström var en god representant för våra föregångskvinnor. En typ och, vad som mer är, en personlighet.

Hur gärna brukade ej Lilly berätta om sin ungdom och den hänförelse varmed hon och hennes medsystrar hälsade den nya tid som med 60-talet brutit in över kvinnornas värld. Den makt som heter kunskap skulle även kvinnosläktet få tillägna sig. Den nyöppnade läroanstalt, där de blivande ungdomsledarinnorna fostrades till sitt ansvarsfulla kall, blev för dessa nästan ett tempel, där läxor och skolpensa ägde något av lovsångens glädje. Det var en entusiastisk skara denna första uppsättning av lärarinneseminarieelever. Bara det att lära var en fest. Utsikten att bli något, att göra nytta

för sig i livet en lycka. Det andligt frigörande i den idé, som uppbar den unga institution de tillhörde, var den drivande kraften i alla deras strävanden. Ideellt och högt satte de sitt mål.

Det var i seminariets första provisoriska lokal Lilly Engström såg Fredrika Bremer. Som bekant var statens nybildade seminarium för lärarinnor ett av de glädjeämnen som spred solsken över mansell Bremers senare levnadsår. Här såg hon ju tanken "Herthas högskola" i förverkligad gestalt. Ofta brukade hon besöka skolan, stilla, iakttagande, som hennes sätt var, följande lektionstimmar, glädjande sig åt framstegen och ställande, sin vana trogen, denna ungdoms horoskop i den ljusa framtidens tecken.

Så hade hennes på en gång milda och djupgående blick fästats på Lilly, en av de yngsta i skaran; och en dag ställde hon till ett par av de äldre kamraterna, som mer speciellt kunde räknas till "tant Fredrikas flickor", frågan, "vem den långa flickan i den blå garibaldi-skjortan var?"

Den långa flickan måste fram, göra sin blyga reverens och taga den berömda författarinnans fina lilla barnahand i sin. Det var det historiska ögonblicket i Lillys liv. Den goda sierskan hade säkert anat, att i denna blyga, något tafatt gängliga unga seminarist, med det trygga, förtroendeingivande väsendet, fanns virket till den kvinnotyp hon skattade så högt, "den andra modern, vår-darinnan, lärarinnan, fostrarinnan, som ofta är mera moder, än den som bär namnet."

Och under sin långa levnad, ägnad åt Statens Normalskolas tjänst, har Lilly

Engström haft rika tillfällen att utnyttja denna sin medfödda moderskänsla.

I hundratal kunna hennes döttrar räknas, ty som sådana betraktade hon alla dessa skolflickor, som i en aldrig sinande ström, generation efter generation, passerade genom hennes klassrum. Deras öden, sedan de kommit ut i livet, följde hon, så vitt det var möjligt, med intresserad uppmärksamhet, deras namn och ansikten glömde hon aldrig. Det finns ingenting mer trofast än en av dessa äkta gamla lärarinnors minne.

Här en annan episod i Lilly Engströms livshistoria, som hon gärna erinrade sig. Det var den morgon, anno 1889, tidigt måtte det ha varit, före första lektionstimmen, då hon uppvaktades av tvenne framstående manliga representanter för Stockholms frisinna läger, komna för att lyckönska huvudstadens första kvinnliga skolrådsledamot till den nya värdigheten. Kvarten förut hade Östermalms församlings skolråd efter en långvarig debatt och många hetsiga diskussionsinlägg av det samhällsbevarande oppositionspartiet gjort detta uppseendeväckande inval.

Det var ett evenemang inom kvinnornas lika väl som inom Stockholms administrativa värld, och så blev Lilly Engström, utan att ha eftersträvat äran, en banbryterska.

Någon initiativtagerska och skapare av nya idéer, ej ens inom det som var hennes egentliga område, skolan, var hon väl icke. Men hon var en utmärkt arbeterska och ägde ett vaket förståande för de idéströmningar som, följande utvecklingens lag, arbetade sig fram i tiden. Hon var en pedagog till liv och själ, men

utan pedanteri, en det goda gamlas förfäktare utan att vara trång, en representant för det på en rik livserfarenhet grundade sunda förnuft, varav mänskligheten i alla tidsåldrar och samhällsläger så i hög grad har behov. Det var dessa mer gedigna än briljanta egenskaper som gjorde Lilly Engström till en så eftersökt och mycket anlitad medlem av styrelser, föreningar och kommittéer. Därtill kom det för henne egna, den godmodiga, träffsäkra humor, varmed hon förstod att krydda sitt tal och som ofta förskaffar den anförande mer gehör än den formfulländade vältalaren.

Under så gott som hela Fredrika Bremer-Förbundets tillvaro har det haft förmånen att räkna Lilly Engström bland sina styrelseledamöter. I skol- och uppfostringsfrågor, vilka givetvis ofta förekomma på en stor kvinnoförenings program, var hon den sakkunniga. Den bokkommitté, som under nära 20 års tid med god framgång verkade för barn- och ungdomslitteraturens reformerande, ledde hon med aldrig slappnande nit och intresse, ända till dess värvet kunde anses vara slutfört. I oändligt många andra viktiga förbundsärenden lade hon in sitt tungt vägande, lugna och besinningsfulla ord.

Så kom rösträttsrörelsen och lade beslag på vår kvinnointelligens' bästa krafter. Självskrivet blev Lilly Engström en av dessa som aktivt tog del i arbetet, även om hon ej blev en av de ledande rösträttskvinnorna.

Så nåddes målet om än på andra vägar än dem som sakens goda vänner och befrämjare tänkt sig. Helt visst hade Lilly Engström sin valedel klar, när det nu på det yttersta i dessa dagar gällde för Sveriges kvinnor att för första gången vandra till valurnorna.

Men den vandringen fick hon aldrig göra. En annan, ännu mer betydelsefull färd, var för henne utstakad.

Sedan ett par år hade åldern börjat göra sig märkbar även hos denna robusta, kärnsunda natur. Den högväxta gestalten blev allt mera böjd, gången var långsammare och mer besvärad, ja, även den andliga spänstigheten hade avtagit. Hon hade hunnit sitt 77:de år och hade rätt att vara och känna sig trött, en känsla som annars var främmande för det släkte hon tillhörde. Man förstod att denna goda och trogna arbeterskas arbetsdag led mot sitt slut.

När därför underrättelsen kom om Lilly Engströms stilla och smärtfria död efter en kort sjukdom, hälsades nog sorgebudet av alla dem som höllo av henne med ett vemodsfyllt, av hjärtat känt: "Det var gott så."

Stort är tomrummet hon efterlämnat i vänners och kamraters krets. Hennes liv hade fyllts av nyttig och välsignelserik verksamhet, en verksamhet hon älskade. Hon hade känt det kanske mest obetingat tillfredsställande av jordelivets fröjdeämnen: arbetsglädjen.

Vi kunna därför prisa henne som en lyckliga människa.

LOTTEN DAHLGREN.

Rädda barnens kongress.

Internationella föreningen Rädda barnen har hållit sin tredje kongress i Stockholm i höst, den 22—25 september.

Det föll således på den svenska avdelningen att denna gång utöva värdskap för de skilda ländernas ombud, att ordna med kongressens inre och yttre angelägenheter, så att förhandlingsmaskineriet fungerade snabbt och väl.

Vi ha traditioner att uppehålla i det avseendet; inom den internationella kvinnorörelsen tyckes Internationella rösträttsalliansens kongress i Stockholm 1911 stå som något hittills oöverträffat, och Nationalförbundets exekutivmöte i Stockholm samma år hör man ännu talas om som något, om än i mindre skala, särdeles välordnat och vällyckat. Anordnarna av Rädda-barnskongressen hade otroligt kort tid på sig, icke desto mindre — eller kanske rättare sagt därför — blev den ännu ett bevis på att vi här hemma förstå oss på att ordna och organisera.

Det var en verkligt internationell samling som hade infunnit sig till kongressens öppnande torsdagen den 22 september i Hotel Anglais. Som kongressens ordförande fungerade vice ordföranden i Internationella föreningen Rädda barnen Miss Eglantine Jebb, generalsekretären i den internationella sammanslutningen, M. Etienne Clouzot, satt vid hennes högra sida, och nere i salen syntes Tysklands, Estlands, Lettlands, Danmarks, Norges, Finlands, Polens, Lithauens, Ukrainas, Tjeckoslovariens, Rysslands, Ungerns, Schweiz', Frankrikes och Storbritanniens delegater, av dessa flera

sina respektive regeringars officiella representanter. Nationernas förbund hade låtit sig företrädas av M. Wladimir Slavik, medlem av sekretariatets politiska sektion. Den svenska delegationen räknade givetvis — förutom svenska Rädda barnens egen styrelse — ett stort antal medlemmar, däribland regeringens representant, statssekreterare K. Tiselius, och Svenska Röda Korsets, friherre E. Stjernstedt. Tyska, ungerska, lettiska, polska och tjeckoslovakiska ministrarna i Stockholm, Kinas chargé d'affaires och ännu andra notabiliteter syntes i den till över 200 personer uppgående församlingen. Bland delegerade för internationella föreningar märktes fru Bertha Nordenson för Internationella kvinnoförbundet, hr John Nordin för Internationella arbetsbyrån, överste Emil Melander för K. F. U. M:s internationella kommitté; M. Clouzot och svenska Rädda barnens ordförande, friherrinnan Ellen Palmstierna, företrädde var sin internationella sammanslutning, den förre Internationella Röda-kors-kommittén i Genève, den senare kvinnornas Internationella liga för fred och frihet, Genève.

Friherrinnan Ellen Palmstierna var givetvis den som, i egenskap av svenska Rädda-barnföreningens ordförande, öppnade kongressen med att önska de många och långväga från kommande gästerna välkomna innan Miss Jebb tog ordförandeskapet för de tre dagarnas förhandlingar.

Naturligt nog måste en kongress som denna komma att till stor del bestå av

redogörelser för det hjälparbete som redan utförts; det var också rapporter från skilda håll som föredrogos, bekräftande att det är ett omfattande och ekonomiskt generöst stöttat arbete som av de olika ländernas föreningar bedrivs.

Den nu samlade kongressen hade emellertid ett direkt mål i sikte, att så långt möjligt vore för närvarande rikta in uppmärksamheten på ett gemensamt hjälparbete för det land, där nu eländet tyckes större och fasansfullare än t. o. m. i de av hunger och nöd mest hemsökta delarna av Centraleuropa, nämligen Ryssland. Lördagen blev den stora aktionsdagen för detta program. Från engelskt håll framhölls att garantier funnes för att hjälp till Ryssland verkligen skulle nå fram. Den överenskommelse dr Nansen kommit till med sovjet vore betryggande, och arbetet borde ställas under hans ledning. Från annat, svenskt håll, genom hr Herman Reinius, just hemkommen från Ryssland, där han ägnat sig åt hjälpverksamhet, framkom uppfattningen att man även utan anslutning till dr Nansens arbete kunde nå tillfredsställande resultat. Till sist uttalade fru Maxim Gorki en vädjan till alla världens mödrar att behjärta de hungrande och döende ryska barnens nöd.

Någon direkt resolution om att ta upp ett hjälparbete i Ryssland kunde givetvis kongressen inte antaga, det blir en fråga för de enskilda nationella föreningarna i vad mån de äro i stånd att bestämma sig för detta. De antagna kongressresolutionerna utgjorde ett allmänt uttalande för att Internationella föreningen Rädda barnen skulle vända sig till de anslutna nationella föreningarna och uppmana

dessa att icke övergiva barnen i de områden deras arbete omfattar, innan de slutfört detta hjälparbete, samt uttryckte förhoppningen om att en världsrörelse, utmynnande i samfälliga ansträngningar från hjälpaktionerna i Genève i samband med Röda Korset och med stöd av Nationernas förbund, skulle komma till stånd och hjälpa till att lösa det världsproblem, som nöden bland barnen är. Till sist vädjades till ungdomen i hela världen att icke glömma de lidande barnen utan ta del i det stora verket att rädda dessa.

De officiella förhandlingarna voro härmed avslutade. Ett offentligt aftonmöte hade första dagen hållits i Läkaresällskapets sal, varvid Miss Jebb skildrat huru arbetet uppkommit i England samt huru det upptagits även av länder som själva djupt lidit av kriget, såsom exempelvis Serbien, Bulgarien, Finland. Fru Adele Schreiber-Krieger, Berlin, liksom Littauens, Lettlands, Estlands och Ungerns representanter, tackade för vad Sverige gjort för deras resp. länder. Grevinnan Wilamowitz-Moellendorff var denna afton liksom under kongressförhandlingarna de utländska talarnas skickliga och sympatiska tolk.

Prins Carl och prinsessan Ingeborg, som närvarit vid det mesta av kongressförhandlingarna, visade ytterligare sin sympati och sitt intresse för Rädda-barnstanken genom att under den pågående kongressen överlämna 1,000 kronor till hjälparbetet samt genom att inbjuda delegerade till eftermiddagste i sitt hem en av kongressdagarna. Ett aftonsamkväm på Anglais på lördagen gav vidare tillfälle till sällskaplig samvaro, och en biltur kring Djurgården med besök i prins

Eugens tavelgalleri och avslutningssamling på Skansen på söndagsmiddagen gav främlingarna en snabb blick på våra sevärdheter.

I samband med kongressen hade svenska Rädda barnen en utställning i Akademien för de fria konsterna, omfattande fotografier, kartor, statistik m. m. hänförande sig till föreningens verksamhet, liksom arbeten förfärdigade av dess skyddslingar i de skilda länderna.

E. K—N.

Kringblick.

Kongressangelägenheter. Genève, internationalismens högsäte hors concours sedan Nationernas förbund där blivit bofast, har denna sommar samlat styrelserna för våra två stora internationella kvinnosammanslutningar Internationella kvinnorösträttsalliansen och Internationella kvinnoförbundet.

Rösträttsalliansens styrelse hade då den sammanträdde den 9 juli främst att bestämma om en blivande ordinarie kongress, den inbjudan som på kongressen i Genève förslaget år framfördes av fransyskorna att alliansen skulle sammanträda i Paris 1922 hade som bekant återtagits med angivande av att den ekonomiska situationen för närvarande omöjliggjorde saken för Frankrikes räkning.

Styrelsen beslöt nu att såvida de anslutna nationella föreningarna enhälligt bifalla förslaget skulle nästa kongress äga rum på våren 1923. Finnes någon avvikande mening, skall kongressen sammankallas på sommaren eller hösten 1922, det år som Genèvekongressen bestämde sig för.

En inbjudan från Italien att kongressen skulle hållas i Rom antogs med stort nöje.

Första dagarna av september sammanträdde Internationella kvinnoförbundets styrelse under M:me Chaponnière-Chaix' ordförande-

skap. Av föreliggande ärenden av allmänt intresse förtjänar nämnas upptagandet av Estlands nationalförbund i I. C. W. Vidare bestämdes att på tre offentliga möten vid det blivande exekutivmötet i Haag, maj 1922, upptaga de viktiga frågorna: Skola kvinnorna bilda ett eget parti eller icke?, Kvinnans uppgift i kampen mot könssjukdomarna, Nutidsuppgifter i fredsarbetet.

Återigen Indien. Den hinduiska kvinnoemancipationens vägsvall har nu nått fram till den brittisk-indiska vasallstaten Mysore. Denna gång gäller det den kommunala rösträtten och en deputation av kvinnor har uppvaktat myndigheterna i Bangalore, som lovat lägga fram saken för maharajan. Över huvud taget äro de medborgerliga rättigheterna inom denna vasallstat starkt kringskurna, men man hoppas på en ändring häri inom kort, och i vilket fall som helst begära kvinnorna att på samma villkor som männen få ta del i ordnandet av kommunens angelägenheter. Det anses att man kommer att tillmötesgå deras fordringar.

Dubbelmoral och rösträtt. Rumäniskorna ha just kommit ett tuppfjät framom hinduiskorna i Mysore. Rumäniska senaten — inte ännu deputeradekammaren — har denna sommar, efter en särdeles animerad debatt, med 54 röster mot 22 och 6 nedlagda, givit sitt lands kvinnor kommunal rösträtt. Men med en, hittills okänd begränsning, man har undantagit prostituerade kvinnor.

Åtgärden upprullar en mängd av möjligheter. Det finns andra, av samhället i gemen icke välsedda personer, såsom notoriska drinkare, svindlare i olika branscher ända upp i den politiska, spelare och sutenörer m. fl., som lämpligen också kunde tänkas utestängda från medborgarskapets annars kuranta rättigheter. När nu en gång denna art av ny bestraffning införes. Man kunde till och med tänka sig straffrayonen utsträckt till dem, som göra att begreppet prostituerade kvinnor är en sorglig verklighet!

Våra äktenskapslagar.

Advokaten friherre Georg Stjernstedt har utgivit en handbok med titeln Våra äktenskapslagar, avseende såväl äldre som nyare äktenskap. Denna handbok, som i sig upptager innehållet i den av advokaten Stjernstedt år 1916 utgivna handboken avseende lagen om äktenskaps ingående och upplösning av år 1915, innefattar en fullständig redogörelse för såväl den nya och den gamla äktenskapslagen i vad den fortfarande är gällande, som också den nya lagen om barn i äktenskap samt de bestämmelser av internationell karaktär, vilka gälla beträffande äktensrätten.

Denna handbok, som visserligen till sitt utseende verkar tjock och avskräckande, innehåller 569 sidor text, därav något mer än hundra sidor uteslutande lagtext, samt är försedd med en utförlig innehållsförteckning, genom vilken den tjocka boken blivit så att säga kartlagd och lätt att slå i. Den är vidare, och detta underlättar icke minst begagnandet, försedd med ett omständligt sakregister. Innehållsförteckningen kompletteras å textsidorna med marginalrubriker. Hela denna uppställning, varigenom det stora och ingalunda lätthanterliga ämnet icke allenast randats utan även så att säga rutats, gör denna handbok i rent formellt avseende till en utomordentligt lätt tillgänglig uppslagsbok, i vilken man utan onödig omgång kan skjuta prick på just den bestämmelse i äktensrätten eller barnrätten, som man vill ha reda på. Vid återgivandet av lagtexten

har författaren i Nya giftermålsbalken genom streck i marginalen markerat vilka av de nya paragraferna, som även äro, helt eller delvis eller i tillämpliga delar, gällande beträffande de s. k. äldre äktenskapen, d. v. s. de som ingåtts före den 1 jan. 1921. Sålunda har övergångsstadgandenas innebörd blivit på ett mycket tydligt och praktiskt sätt angiven. I texten har med mycken tydlighet genom särskilda underrubriker angivits i vilka fall redogörelsen endast avser de nya äktenskapen eller endast de äldre och när den avser båda lagen.

Kommentaren är icke onödigt belastad med teoretiska utredningar och juridiska termer utan löper i vanligt samtalspråk och med lättförståeliga uttryck och vändningar. Problemen äro praktiskt upplagda och tydligt tillrättalagda för den rätts- och kunskapssökande stora allmänheten. Därmed är icke påstått, att framställningen skulle vara på något sätt ytligt flytande eller att lättfattligheten nåtts på bekostnad av grundligheten. Kommentaren bereder icke allenast den stora allmänheten en möjlighet att tränga in i den nya äktenskapslagens innehåll. Den praktiska juristen har genom denna handbok erhållit en säkerligen oumbärlig hjälprea och den teoretiske juristen får äktenskapslagen belyst genom de praktiska och på erfarenhet inom advokatyret förvärvade synpunkter, som författaren på så gott som varje sida i framställningen kommer med.

Den bästa rekommendation utom na-

turligtvis författarens eget namn, som kan anföras för denna handbok, är att den är antagen såsom lärobok vid juridiska fakulteten vid Uppsala universitet. Det blir sålunda genom detta verk som våra blivande jurister komma att införas i våra äktenskapslagar, vilket torde vara till gagn för såväl juristerna som lagtillämpningen.

Av de sex huvudavdelningarna ägnas den första åt behandlingen av reglerna för äktenskaps ingående. Innehållet i denna avdelning liksom i den som upptager kapitlet om äktenskaps upplösning utgöres af till största delen den redogörelse författaren ägnade ämnet i den redan år 1916 utgivna handboken, omfattande en kommentar till lagen den 12 november 1915 om äktenskaps ingående och upplösning, äktenskapshinder, lysning, vigsel samt återgång av äktenskap, hemskillnad och äktenskapsskillnad, vilken alltså redan torde vara bekant för Herthas läsekrets.

Största intresset tilldrager sig den andra huvudavdelningen om äktenskaps rättsverkningar, vilken även fått största utrymmet sig tilldelat. Som i hela handboken för övrigt behandlas här bestämmelserna om äldre och yngre äktenskap jämsides.

Denna avdelning inledes med ett kapitel om hustruns delaktighet i mannens stånd och nationalitet samt bestämmelse om mantals- och kyrkoskrivningsort. Hustruns delaktighet i mannens stånd torde nu sakna större betydelse och den enda praktiska följd härav, som författaren påpekar, är dess betydelse vid utseende av boupptecknings- och arvs-kiftesförrättare.

Den nya äktenskapslagen har icke medfört någon ändring i förutvarande bestäm-

melser i lagen att gift kvinnas nationalitet rättar sig efter mannens. Utländsk kvinna, som gifter sig med svensk man, blir svensk medborgare även om hon inte önskar det eller rent av icke har vetskap om detta förhållande. Bifalles en ansökan av utlänning att bliva upptagen till svensk medborgare, följer hustrun med, även om hon icke medverkat till ansökan eller t. o. m. protesterar emot den. Förlorar en svensk man sitt svenska medborgarskap, förlorar i regel även hans hustru detta. Hon kan i vanliga fall icke självständigt bibehålla sitt medborgarskap. Författaren påpekar, att denna princip angående medborgarrätten icke synes vara förenlig med den självständiga ställning som hustrun genom nya äktenskapslagen erhållit och att ändring i lagen om förvärvande och förlust av medborgarrätt torde vara påkallad.

Genom en ändring i K. F. om mantalskrivning har den gamla ohållbara bestämmelsen om att hustrun alltid skulle mantalsskrivas på samma ställe som mannen upphävt. Hustru mantalsskrives numera självständigt. Däremot kvarstår fattigvårdslagens bestämmelse att hustru i fattigvårdssavseende har samma hemort som mannen.

I den därefter följande redogörelsen för de allmänna bestämmelserna om makars rättsförhållanden ägnas huvudparten åt en utförlig behandling av makarnas underhållsskyldighet under bestående äktenskap såväl då makarna bo tillsammans som då sammanlevnaden brutits utan att dock hemskillnad eller äktenskapsskillnad erhållits. En axplockning av marginalrubrikerna torde giva en god föreställning om innehållet. — Målsmansskapets av-

skaffande. — Gift kvinna kan vara förmyndare. — Man och hustru jämställda i fråga om myndighet och omyndighet. — Vad blir följen, om make icke uppfyller sina äktenskapliga förpliktelser? — Har make förpliktelse till sexuellt umgänge med andra maken? — Är kärlek till andra maken en förpliktelse? — Makarnas underhållsskyldighet i allmänhet. — Är hustru underhållsskyldig gent emot mannen? — Olika slags prestationer för underhållsskyldighetens fullgörande. — Vad förstås med makes "förmåga"? — Vilket underhåll är "med avseende å makarnas villkor tillbörligt"? — Makarnas skyldighet att tillhandahålla varandra pengar till underhållet. — Vad förstås med uttrycket "i lämpliga poster"? — Utdömmande av underhållsbidrag. — Uppenbar försummelse av underhållsplikten en förutsättning för utdömmande av underhåll. — Medling mellan makarna måste först ha skett. — Makars skyldighet att lämna varandra upplysningar om sina ekonomiska förhållanden. — Underhållsavtal mellan makar. — Regresskrav på grund av utgifter för underhållet. — Hustruns verksamhet i hemmet skall tagas i beräkning, då det gäller att bedöma, i vad mån vardera maken fullgjort sin bidragskyldighet. — Underhållsskyldighet vid s. k. faktisk skilsmässa. — Make, som huvudsakligen bär skulden till sammanlevnadens hävande, i regel ej underhållsberättigad. — Makes, i nyare äktenskap, behörighet att ifråga om den gemensamma hushållningen m. m. ingå rättshandlingar med förpliktande verkan även för andra maken, m. fl.

Författaren ägnar därefter åtskilliga kapitel till en utredning av äganderättsför-

hållandena i äktenskapet och förvaltningsrätten över makars egendom, ansvarigheten för makars gäld, äktenskapsförord, avtal, gåva och andra rättshandlingar mellan makar, rättegång och exekutiva åtgärder mellan makar, boдрäkt samt boskillnad, varjämte en huvudavdelning i boken ägnas åt bodelning i nya äktenskap.

Behandlingen av de internationella rättsförhållandena är sammanförd i en avdelning och i denna har författaren behandlat ämnet mera kommentariskt och i direkt anslutning till lagtexten.

Framställningen fullständigas genom ett avsnitt behandlande lagen om barn i äktenskap med tre underavdelningar — om barnets namn, om vårdnaden och om underhållsskyldigheten. Innehållet av lagens bestämmelser torde i huvudsak redan vara känt av denna tidnings läsare genom föregående artiklar i ärendet.

Ett alldeles särskilt intresse fästes vid ett uttalande som författaren gör beträffande vårdnadsrätten över barn i äktenskap, vilket uttalande torde förtjäna att i sin helhet anföras:

"Enligt författarens mening borde lagen ha tillerkänt modern viss företrädesrätt till barnen, exempelvis ha stadgat, att vårdnaden om dem bör tilldelas henne, så fram icke detta uppenbarligen är i och för sig mindre lämpligt eller, eljest särskilda omständigheter föreligga. Genom ett dylikt stadgande skulle säkerligen såväl de humanitära synpunkterna som barnens intresse i det stora hela bäst tillgodoses samt många uppsplitande och pinsamma rättegångar undvikas. Fadern skulle ej söka skilja moder från barnen, åtminstone

så länge dessa ännu befunno sig i de egentliga barnåren eller om det vore flickor, i andra fall än där hon uppenbarligen vore mindre väl lämpad att vara föredöme för eller vårdarinna eller uppfostrarinna av sina barn. I normala fall skulle han i regel sakna utsikter att erhålla vårdnaden om barnen, även om han hos modern kunde påvisa bestämda fel och brister som

människa och barnuppfostrare eller han skulle befinnas i dessa avseenden vara henne överlägsen."

Att det lagstadgande, som enligt författarens mening vore önskvärt, men nu saknas, kan komma att ersättas genom praxis, är givetvis icke uteslutet samt möjligen att hoppas.

EVA ANDÉN.

Intryck från Oxford.

Oxford har för mig hört till de värdheter som man svärmar för på förhand, utan att bli besviken när man verkligen får se dem. Oxford tjsar den tillfällige besökaren som blott uppehåller sig där några timmar. Det binder vid sig den som dröjer där. Sådan är min erfarenhet av ett första besök för många år sedan och tre veckors vistelse denna sommar.

Av vad jag den gången, tämligen slumpvis, kunnat se mindes jag livligast Magdalen's torn, sett från Magdalen Bridge och botaniska trädgården, en viss 1600-talsfasad i Onel College samt stora trappan och 1500-tals-köket i Christ Church College. Med New College och Merton, med Magdalen's klosteromgång och "Addison's Walk", med de härliga trädgårdarna vid S:t John's, Wadham och Worcester College och med katedralen gjorde jag först i sommar bekantskap. Oxfords "genius loci" gör sig förnimbar även för personer som sakna en Vernon Lees kultiverade estetiska känslighet för det säregna hos en plats

med utpräglad karaktär. Oxfords själ, dess "genius loci" talar till en, starkt och hemlighetsfullt, då man bevisar aftongudstjänsten i Christ Church eller Magdalen eller New College. Det lysande blå i några fönster högt uppe i Christ Church Cathedral, en viss aftonsång, de tända ljusen med levande (ej elektriska) lågor i det halvskumma New College Chapel, sista gången jag var där och kyrkokörens — män och gossar — vita dräkter i detta ljussken framträda för minnet med, bokstavligen, en särskild färg, bland många bilder och intryck av dessa gudstjänster, av dessa högryggade, skulpterade mörka ekbänkar, dessa rika glasmålningar, denna klockrena sång av goss-sopraner och mansröster.

I Merton's bibliotek i klostergångarna i Magdalen och New College, i själva den vackra kurva High Street bildar förnimmer man fläkten av Oxfords "genius loci", men också i de stora college-trädgårdarna med deras trädjättar och prunkande blomstergrupper och vid den slingrande floden.

Utan trädgårdarnas och klängväxtdraperiernas grönska skulle de ärevördiga grå byggnaderna verka tunga. Utan de skaror av unga studenter som barhuvade vandra omkring på gatorna eller i smågrupper stå och prata framför den av täta cykelrader flankerade huvudporten till sitt college, skulle Oxford vara ett museum blott. Tjusningen ligger i föreningen av förflutet och närvarande, historia och levande liv, studier och sport.

Förmågan att förena gammalt och nytt, stark tradition med anpassning, är en engelsk nationalegenskap. Var, utom i England, skulle det varit möjligt för något så nytt och främmande som den kvinnliga universitetsbildningen och den kvinnliga studenten att finna fäste i en så traditionsmättad jordmån?

Av Oxfords fyra kvinnliga colleges kom jag inte att både ut- och invändigt se mer än två, det tredje endast utvändigt, det fjärde alls icke. Många dagar hade jag inte varit i Oxford innan jag letade mig fram till S:t Hilda's Hall, på andra sidan Magdalen Bridge, och till Lady Margaret Hall, långt borta i villakvarteren. Det senares åt vägen vettande tillstängda, nakna röda tegelhusbyggnad gjorde ett mycket prosaiskt intryck då jag första gången, trött av långa omvägar i hettan, fann fram dit. S:t Hilda's däremot såg med sina murgrönskaskader och sin under dem gömda skuggiga öppna port mycket tilltalande och lockande ut. Sommerville hittade jag senast, ehuru det låg närmast mitt pensionat, till den grad oansenlig var den ingångsport, en verklig bakvägsingång, som ledde dit från gatan. Av Sommersvilles fämligen ledsamma tegelbyggnader såg jag aldrig mer än de

yttre. Det tillhörande området, "the grounds" var en afton upplåtet till en välgörenhetsbasar som jag besökte, men med den hade själva college som sådant intet att skaffa. Det är sed att upplåta college-trädgårdarna åt sådana offentliga tillställningar, blomsterutställningar och dylikt.

Efter ett fåfängt på-måfå-försök att träffa föreståndarinnan i Lady Margaret Hall skrev jag till henne och erhöll snabbt svar angivande en till rätt snart utsatt tid då jag lämpligen kunde träffa henne. Vi utbytte några ord, jag fick några papper och blev sedan av en till lärarepersonalen hörande yngre dam visad omkring. "The Principal" sådan jag under den korta stunden såg henne förenade i sin person den korrekta salongsdamen och skolföreståndarinnan. Den som visade mig omkring var i motsats till henne en intellektuell och modern typ, båda delarna i god bemärkelse, med intelligent ögon, fint leende och den obeskrivbara prägel av väsentlighet som den typiska damen alltid saknar. Men förevisningen var snart slut och så var det inte mer.

Första försöket att komma i någon slags kontakt med Oxfords kvinnliga universitetsvärld och underrätta mig om dess förhållanden var inte mera uppmuntrande än att jag därefter tog en längre paus. Men då tiden för min avresa närmade sig gjorde jag ett nytt försök. Jag skrev och presenterade mig och mina önsknings för "the Principal" i vart och ett av de återstående tre kvinnliga colleges — personernas namn hade jag tagit reda på. Med engelsk precision kommo svaren. I alla tre omnämndes en förestå-

ende universitetskongress ("Congress of the Universities of the British Empire"), i de två som skäl varför vederbörande inte hade tid att ta emot en visit. Det tredje svaret från Miss Moberley, "Principal" i S:t Hilda's Hall, innehöll däremot ett mycket vänligt formulerat förslag om tid att träffa henne samt dessutom ett tryckt bjudningskort till ett "garden-party" för hela universitetskongressen i S:t Hilda's trädgård. Om universitetskongressen visste jag intet förr än jag genom den nu omtalade korrespondensen fick veta att den skulle äga rum. Bjudningskortet kom mig att skjuta upp min avresa från Oxford några dagar. Naturligtvis beslöt jag också att försöka få höra något av kongressens förhandlingar.

Ett av de båda negativa svaren hade inte bara varit negativt utan innehållit en hänvisning till en Miss Rogers, av vilken jag skulle kunna få de upplysningar jag önskade. Miss Moberleys utsökt älskvärda svar nämnde två personer, en vän tillhörande Sommerville som hon skulle skicka till mig och en Miss Burrows, "Principal" för "the Home Students" i Oxford, och på samma gång, skrev Miss Moberley, styrelsemedlem i den internationella sammanslutningen av universitetsbildade kvinnor (International Federation of University Women).

Den jag först råkade av dessa damer var Miss Rogers, lärare i latin och grekiska vid Sommerville.

"Säg mig precis vad det är ni önskar veta, så skall jag säga er det", sade Miss Rogers, då jag fått företräde. Tonen var examensmässig, minen myndig, hela personen den bjärtaste kontrast till den uteslutande salongsmässiga föreståndarinnan

i Lady Margaret Hall. Miss Rogers var icke en person i skyltställning. Hon var en bland föregångarna och banbrytarna, dotter till en universitetslärare och uppfödd vid grekiska och latin. Liksom den nyssnämnda föreståndarinnan i Lady Margaret representerade hon en äldre typ, men en rakt motsatt. Denna kantighet var det för mig dock långt lättare att nalkas än den konventiella korrektheten. Miss Rogers tedde sig som en kraftfull, originell personlighet och var då hon tinade upp, vilket snart skedde, mycket obesvärad i sina fasoner. Sund, klar och jovialisk, var hon lika litet torr som sentimental. Av Miss Rogers fick jag låna ett tidskriftshäfte, innehållande en artikel av henne själv om kvinnornas ställning vid universiteten i Oxford och Cambridge — just med svar på mina frågor således.

Det är icke längre sedan än i oktober 1920 som de kvinnliga studenterna i Oxford fått full officiell likställighet med de manliga i fråga om examina och examensintyg. En hel del examina hade förut öppnats för dem, men de fingo ej "papper" på sina examina så som männen. En serie olika stadier ha de kvinnliga colleges och deras studenter genomgått från första grundläggningen av Lady Margaret Hall och Sommerville 1879 genom en "Association for the Education of Women" till nu. Som stadier i denna serie nämnes i de papper jag fick i Lady Margaret Hall: "erkänt (officiellt) av universitetet nov. 1910, inkorporerat 1913".

Att tillhöra universitetet är omöjligt utan att först vara antagen som medlem i ett av de fem Societies of Women Students, d. v. s. ett av de fyra colleges eller sammanslutningar av de s. k. "home

students", vilken också den har en "Principal".

På Miss Rogers råd infann jag mig dagen efter mitt besök hos henne i god tid före kongressens officiella öppnande i universitetets examensbyggnad (New Examination Schools) för att söka få tillstånd att närvara. Den rymliga vestibulen var villsammt fylld av kommande och gående av vilka många intet hade att skaffa med kongressen. En av mig med en fråga attackerad dam med runda snälla ögon bakom pince-nez'en följde mig med största beredvillighet till kongressens byrå en trappa upp och där fick jag mitt eget visitkort förvandlat till inträdeskort, genom några rader skrivna därå av byråns sekreterare. Min vänliga hjälparinna, som skilts från sina lärjungar — "mina barn" kallade hon dem — för att skaffa mig tillträde till kongressen, lämnade dem nu i vestibulen för att själv gå ett ärende till S:t Hilda's Hall. Dit var jag samma afton stämd att träffa Miss Moberley.

Jag hade fått en springa öppnad och började finna mig hemmastadd. En av min nya bekantskaps elever, en påfallande vacker flicka i universitetsmössa, som stod och talade med henne i vestibulen, då jag kom med min fråga, kände igen mig från mitt pensionat, där hon hälsat på en vän. Och nu skulle Miss Qooke gå till Miss Moberley. Jag hade ännu tid att följa henne över Magdalen Bridge till S:t Hilda's före kl. 11, då kongressen skulle öppnas. Då jag just avtackat Miss Qooke utanför S:t Hilda's murgrönsdraperade ingång, tilltalades jag av en därifrån utkommande dam med frågan om jag var doktor Borelius. Det

var Miss Moberley vän, som förut sökt mig och lämnat sitt kort som jag inte sett. Hon gissade min identitet, då hon hörde mig säga till Miss Qooke att jag samma afton skulle komma till Miss Moberley. Genom detta lyckosamma följande och möte med Mrs Kilrog Kenyon fick jag nu hennes sällskap på återvägen och blev i en hast inviterad till en bilfärd ut på landet följande dag om jag inte fann det vara "bortspild tid".

På dessa få minuter hade jag på detta sätt fått flera anknytningar och snart fick jag en nick av min bekantskap från föregående dag, Miss Rogers, som med en hel grupp andra damer i akademisk dräkt intågade i samlingsalen för kongressen.

Den engelska akademiska togan är imponerande och de starka färgerna verka festligt. Men för ett svenskt öga ser det besynnerligt ut att den bäres över en helt profan vardagsdräkt. Både hos herrar och damer stötte det mitt öga. En gammal vithårig dam fångade min blick genom den stickande fula sammanställningen av färger mellan hennes akademiska gradbeteckning och hennes klänning.

Salen, formad som en rak treklöver, fylles hastigt. Jag byter plats ett par gånger och hamnar till sist mellan en icke bemantlad vithårig dam och en lång rad hinduiska herrar med runda orörliga ansikten, runda ögon och rundlagda gestalter i tjocka grå engelska, för dem föga klädsamma kostymer. Först trodde jag att den av dem som satt mig närmast var den hinduiske prins som jag nyligen träffat på en tébjudning och undrade varför han inte ville känna igen mig. Sedan hörde jag tillfälligtvis att prinsen redan lämnat Oxford. Mitt misstag be-

rodde på min oförmåga att uppfatta dessa exotiska utseenden individuellt. Men ville ej den förmodade prinsen kännas vid mig, så var min andra granne desto vänligare och berättade mig vilka de inträdande notabiliteterna voro. Alla Oxford-professorer kände han till utseendet. Oxford-universitetets kansler Curzon, f. d. vicekonung i Indien, var kongressens ordförande och höll som sådan ett tal, innan man enligt det tryckta programmet började diskussionen eller snarare inledningsanförandet över det första ämnet i första gruppen: "De humanistiska studiernas plats i naturvetenskapsmannens och affärsmannens utbildning." En hel rad inledningsanföranden höllos över detta och ett par närsläktade ämnen och först efteråt, efter dem alla, kunde vad vi kalla diskussion förekomma. Varje föredragshållare hade officiellt tjugio minuter sig tilldelade, men då det var fem föredrag över ämnesgruppen, drog det ändå långt ut på tiden. Redan genom själva anordningen och även till utförandet blev behandlingen av ämnena ganska abstrakt.

På eftermiddagen, då ämnet var nationalekonomi som studieämne, var Balfour ordförande. Den första talaren då var en kvinnlig universitetslärare från Cambridge.

Första kongressdagens kväll hade Oxford-universitetets kansler inbjudit kongressdeltagarna till en "conversazione" i konstmuseet Ashmolean Museum. Då jag på den av Miss Moberley utsatta tiden sökte henne i hennes college, S:t Hilda's denna afton, var hon redan skrudad för detta akademiska samkväm. Den sällskapsdräkt hon bar harmonierade vac-

kert med hennes doktorskåpa. Personligen var Miss Moberley som jag delvis kunnat gissa av hennes älskvärdhet i brev mycket tilltalande, med ett på samma gång mjukt och haltfullt väsen. Henne anstod både den akademiska dräkten och värdigheten av college-överhuvud. Hos Miss Moberley återsåg jag hennes vän Mrs Kilroy Kenyon, som jag träffat samma förmiddag, och fick repetera överenskommelsen om bilfärden nästa dag. I den härligaste aftonbelysning presenterades jag för trädgården, platsen för kongressens garden-party ett par dagar senare. Den sträckte sig, med sina slösande rika rosengrupper, sina lummiga träd och i denna sommar sällsynt gröna gräsmattor, i tämligen stark sluttning ned mot floden och hade vid den två bryggor för småbåtar. En förtjusande plats och ett förtjusande överhuvud. Lyckliga de unga flickor, som tillhöra och bo i S:t Hilda's Hall.

Följande dags bilfärd, som hindrade mig att bevista kongressen, gav mig i stället bekantskapen med en synnerligen karaktärsfull representant för Englands "University Women". Mrs Kilroy Kenyon hade börjat sina universitetsstudier sent, som änka, och var mångsidigt beläst, berest och livserfaren. Utan att hon på något sätt skröt eller framhöll sig själv kunde jag av våra samtal förstå att hon själv varit den första initiativtagaren till den kvinnliga hjälpverksamhet på olika områden under krigsåren som växte ut till så stora dimensioner och till sist direkt påkallades och officiellt organiserades från regeringshåll. När regeringen värdjade till kvinnorna var det emedan den frivilliga verksamheten på privat ini-

tiativ — från början av Mrs Kenyon och hennes vänner — under ett par års tid utträttat sådana saker att de satt sig i respekt och fått det ena förtroendeuppdraget efter det andra. Den första fåtaliga av Mrs Kenyon och hennes vänner stiftade organisationen kallade sig "kvinnliga reservambulansen". Mrs Kenyon berättade på ett målande sätt en episod från första tiden av dess verksamhet: hur hon efter ett av tyskarnas bombanfall på London i kolmörka natten farit in från omnejden till Liverpool Street Station, med rasande fart i en bil, förd av en tjuogoårig flicka, och hur de med sina kamrater först genomsökt spillrorna av ett bombträffat hus, för att rädda människor, och sedan släckt en eldsvåda på ett annat ställe, där bomber slagit ned.

I rösträttsrörelsen hade Mrs Kenyon under den tid hon var gift tagit verksam del. Men jag kunde höra att en handlingsmänniska som hon såg kritiskt på en del inom rösträttsrörelsen uppburna väl-taliga men åt salongsgrant effektsökeri skattande damer, bland dem även sådana med här kända namn. Bred mänsklighet, kraft, humor och latent värme kännetecknade henne själv och en på intet

sätt med sig själv braskande frihet från varje rubb och stubb av konventionalism.

Min sista dag i Oxford och kongressens tredje dag var jag av Miss Burrows bjuden på lunch tillsammans med Miss Moberley och en glad och livlig London-deltagare i kongressen, doktor Winifred Cullis, som högt beprisade doktor Naima Sahlboms tal vid den dagarna förut hållna konferensen av akademiskt bildade kvinnor. På eftermiddagen återsåg jag mina bekantskaper från de senaste dagarna i den i ordets bokstavliga mening brokiga samlingen i S:t Hilda's trädgård. Mest innehållsfullt blev sammanträffandet med min granne från första kongressdagens förhandlingar, den vithåriga dammen vars klara ögon och luttrade leende vänligt lyste mig till mötes. Den goda kloka, ljust leende Miss Burrows, min värdinna från förmiddagen, lyckades jag inte råka, fast jag en lång stund vaktade på tillfälle under hennes samtal med en förnämlig herre.

Trädgårdsfesten i S:t Hilda's trädgård var den vackra avslutningen på mina tre veckor i Oxford.

HILMA BORELIUS.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: $\frac{1}{4}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm*. Redaktions-tid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Allm. T. 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Allm. T. 48 16, Riks 27 62.

Tidskriften HERTHAS

annonspriser: netto.

Ruta om åttondels sida: 65×50 mm.	Ruta om fjärdedels sida: 65×101 eller 131×50 mm.	Ruta om halv sida: 131×101 el. 65×204 mm.	Hel sida: 131×204 mm.
1 gång . . . . . Kr. 6: 25	1 gång . . . . . Kr. 11: —	1 gång . . . . . Kr. 20: 60	1 gång . . . . . Kr. 38: 50
5 gånger . . . . . " 27: 60	5 gånger . . . . . " 49: 50	5 gånger . . . . . " 95: —	5 gånger . . . . . " 174: 60
10 " . . . . . " 53: 75	10 " . . . . . " 96: 25	10 " . . . . . " 135: 60	10 " . . . . . " 336: 85

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

— SJUKKASSA —

för bildade självförsörjande kvinnor

Expeditionen; KLARABERGSGATAN 48 "

OBS.! Öppen endast tisdagar kl. $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1, fredagar $\frac{1}{2}$ 3—4. **OBS.!**

STÄNDIG UTSTÄLLNING AV

BRODERIER & KONSTVÄVNADER

MATERIAL OCH PÅBÖRJADE ARBETEN

RÅD VID INREDNING AV VÅNINGAR

ATELIER FÖR GOBELINLAGNING

A|B NORDISKA KOMPANIET

THYRA GRAFSTRÖM - STOCKHOLM

H E M T R E V N A D

Praktisk tidning för hemmet utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.

Redaktör: *Fanny Ekenstierna*.

Utkommer under 1921 med 24 åttasidiga nr. Prenumerationspris: helt år kr. 3: 50, halvår kr. 2: —, kvartal kr. 1: —. Prenumeration sker å posten.

Innehåller berättelser, poem, levnadsteckningar, religiösa, etiska och sociala uppsatser, artiklar i diverse ämnen samt en rikhaltig praktisk avdelning.

Inbundna årgångar för 1918 kr. 2: 50 per exemplar.

INNEHÅLL

Valen och De första.

Lilly Engström. *Av Lotten Dahlgren.*

Rädda barnens kongress.

Kringblick.

Våra äktenskapslagar. *Av Eva Andén.*

Intryck från Oxford. *Av Hilma Borelius.*

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN

EN KRONA HIT...

EN KRONA DIT...

SVEA VÄXT

BLIVER - EN GÅNG PRÖVAT - SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.

Liksom även **SVEA GRÄDD**
för bordet, stekning och bakning.

Samma överträffade kvalité som före kristiden.